

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

Melyik könyvtárban dolgozol? Milyen számodra fontos jellemzőjét emelnéd ki?

Munkahelyem a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar (PPKE BTK) Könyvtára. Egyházi fenntartású, nyilvános bejegyzésű gyűjteményről van szó, melynek célja az intézmény oktatási és tudományos tevékenységének segítése a megfelelő szakirodalmi és információs háttér megteremtésével. A fizikai állomány mintegy 300.000 kötetre becsülhető, a gyűjtőkör a karon oktatott szaktudományokra terjed ki. A napjainkra jellemző digitalizáció és hálózati kommunikáció hatásai nem kerülnek el a mi Bibliothecánkat sem. A hagyományos könyvtári környezetben kívül hangsúlyossá váltak a különféle külső és belső, elektronikus információszolgáltatások. A napi tevékenységbe beépültek a teljes szövegű szakirodalmi forrásokkal kapcsolatos adminisztratív, technikai és tájékoztatói feladatok. Kitüntetett megbízás lett a Magyar Tudományos Művek Tára gondozása és a hiteles adatszolgáltatás biztosítása, mindez a könyvtár kutatástámogatásban betöltött szerepét erősíti.

Az egyetemi közegben az itt dolgozók nap mint nap rendkívül sokrétű és dinamikus feladatokkal szembesülhetnek. A megváltozott információs környezet átforgalmazza a gondolkodásmódot is, másféle tudást, kreativitást, informatikai műveltséget, magas szintű szervezethez és együttműködést igényel. Mindezek közepette a könyvtár számomra a tudás szentélye marad, még akkor is, ha ma inkább a működési oldaláról kell tekintenem rá.

Mióta dolgozol ott? Hogyan kerültél oda?

1995. október 1-től dolgozom az intézményben. Többféle munkaköröm volt a BTK-n, illetve az egyetem központi szervezeti részlegében: könyvtáros, oktató, tudományszervezési referens, 2016-tól a BTK könyvtárvezetője.

Életutam úgy alakult, hogy 1995-ben családommal Piliscsabára költöztünk. Négy gyermekem körül sok

Dudás Anikó

közébe kerültem, és annak is, hogy sajátos profilú felsőoktatási intézményben dolgozhattam. Fő munkaköröm a katalogizálás lett, ez a terület mélyebben is elkezdett foglalkoztatni. Különösen a névkezelés, az egységesítési szabványok és alkalmazásuk, az ókori és középkori művekhez kapcsolódó besorolási azonosító adatok, az ógörög transliteráció problémái és általában a könyvtári metaadatok kerültek figyelmem középpontjába. Ezekről a kérdésekről az ELTE könyvtártudományi doktori programjában PhD disszertációt írtam és védtem meg A besorolási adatok egységesítésének problémái a dokumentumleírásban címmel (elérhető a MEK-ben), summa cum laude minősítéssel.

Könyvtárosból oktatóvá lettem 2006-ban: a karon könyvtár-informatikát (könyvtárhasználati ismereteket) és más rokon tárgyakat tanítottam, illetve tanítok még mindig az alap-, mesterfokú, valamint a doktori iskolai képzésekben. 2013–2016 között más beosztásba kerültem: a PPKE tudományszervezési referenseként az Egyetem EISZ-tagsággal kapcsolatos teendőit láttam el, valamint koordináltam a Magyar Tudományos Művek Tárának bevezetését az egyetemi életbe. Az országos adatbázissal közelebből is foglalkoztam, kezdetektől fogva részt vállaltam a Bibliográfiai Szakbizottság munkájában, jelenleg a Bizottság elnöke vagyok. 2016-tól visszatértem a BTK-ra, ahol régi kollégáimmal közösen igyekszünk oktatóink és hallgatóink kedvében járni igényes és korszerű könyvtári környezet megteremtésével.

Miért, hogyan lettél könyvtáros?

Ez a szakterület már fiatal koromban is foglal-

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

kozott. Gyerekkoromban sokat olvastam, szerettem könyvtárba járni. A gyerekkori könyvtárak emlékeimben a következők: szülőhelyem (Kula, Közép-Bácska, ma Szerbia) városi könyvtára, ahol magyar nyelvű könyvek is szép számban voltak, innen sokat kölcsönöztem. Ezt követte az iskolai könyvtár, ahol felsőbb osztályos koromban sokat segédkeztem. A család gyűjteménye külön felfedezni való birodalom volt: az olvasmányos könyveken kívül akadtak századfordulós újságok, szecessziós kiadások, egy XIX. században nyomtatott anatómia, Bács-Bodrog vármegye, a Szarvas Gábor – Simonyi Zsigmond-féle Magyar nyelvtörténeti szótár, Textillexikon, nagyapám Petőfi-kötete, amelyekkel megjárta a doberdói harctereket, Képes Biblia, imakönyvek és egyházi énekeskönyvek tele szentképekkel, no meg a kották... Nagycsaládban nőtem fel, testvéreimmel együtt zeneiskolába is jártunk, a családi muzsikálás mindennapos volt. Gyerekként hosszú órákig bele tudtam feledkezni az érdekességek lapozgatásába. Az Újvidéki Egyetemre kerülve a Magyar nyelv és irodalom bölcsész és tanári mellett a Könyvtár szakot is elvégeztem.

Az utóbbit azért vettem fel, hogy megismerjem a könyvtári rendszerezés csínját-bínját. Kíváncsivá telt, hogy milyen megfontolások rejtőznek a kategorizálási módszerek mögött. Az ETO például nagyon lelkesített. Vonzó volt benne az, ahogyan viszonylag egyszerű beosztással, logikus vonalvezetéssel felépül egy holisztikus rendszer. Érdekesnek találtam a katalogizálásra jellemző formalizált/normalizált megoldásokat, a rendszerszemléletet, és tetszett az is, hogy széleskörű alkalmazásokról van szó. Eva Verona, a nemzetközi szabványok teoretikus előkészületeiben és gyakorlati kidolgozásában részt vállaló, kiemelkedő zágrábi szaktekinély akkoriban (vagy nem sokkal előtte) írta meg legjelentősebb műveit és dolgozta ki a délszláv nyelvetterületeken érvénybe lépő szabványokat, összhangban az an-

gol-amerikai irányvonalakkal. Én csak jóval később, doktori tanulmányaim alatt olvastam eredetiben, angol és horvát nyelven ezeket a forrásokat. Akkor tudatosult, hogy az újvidéki képzés milyen utakat jelölt ki és mi mindenben volt előremutató.

Egyetemi tanulmányaim után a tömegmédiában töltöttem el tíz évet. Az Újvidéki Rádióban kulturális és dokumentumműsorok készítésével foglalkoztam a Gyermekrádió szerkesztőségében, itt voltam riporter, szerkesztő, majd felelős szerkesztő. A határ túloldaláról közvetített műsorok Kecskeméti is felhallatszottak, sokan követték az újvidéki adásokat Magyarországon is. Műsoraimért két ízben kaptam nívódíjat. Ebben az időszakban népdalénekesként eladóművészzel is foglalkoztam, több órányi rádiós stúdiófelvétel őrizi ennek emlékét. Egyik alapítója és szervezője voltam a Szólj, síp, szólj! elnevezésű, az óvodás és általános iskolás korú gyerekek vajdasági tehetségkutató népzenei vetélkedőjének, a háttérben rendszeres téli és nyári zenetáborokkal.

1993-ban, az akkor dúló délszláv háborús válság viszontagságai elől, közvetlenül negyedik gyermekem születése előtt 10 nappal, családommal Magyarországra jöttünk. Korábbi életpályám derékba tört, új életet kellett kezdeni, s ebben, mint említettem, a könyvtári diploma volt nagy segítségemre. Meg persze azok az emberek is, akik bátorítottak és lehetőséget nyújtottak az újrakezdéshez.

Miben áll a napi munkád? Milyen feladatokat látsz el?

Irányítom a kollektíva munkáját, tervezem a beszerzéseket, megszervezem az igénygyűjtést, sok kisebb és nagyobb súlyú kérdésről egyeztetek, statisztikát készítek, elemzem az adatokat, kapcsolatot tartok a külső szolgáltatókkal és más partnerekkel, gondoskodom a ránk bízott feladatok teljesítéséről, igyekszem növelni a könyvtár presztízsét és elismertségét; összehangolom az intézményi, felhasználói és egyéb elvárásokat. Emellett gondoskodom Egyetemünk részvételéről az EISZ-programban és

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

koordinálom az MTMT-vel összefüggő teendőket.

Milyen kihívásokat tartogat a munkád?

A hagyományos könyvtár és a nyomtatott dokumentumok vonzereje szemlátomást csökkent, egyes kutatók számára ugyanakkor mit sem változott a papírdokumentumok megítélése. Az online elérhető tartalom és a webes jelenlét a használók többségének mindennapjaiban szinte mindennél fontosabbá vált, a könyvtári szoftveres eszközök ugyanakkor lépéshátrányba kerültek az újgenerációs, népszerű alkalmazásokkal szemben. A korszerű szolgáltatások kialakítása kitüntetett cél, a megvalósítást viszont sok körülmény hátráltatja. A legnagyobb kihívás talán e kettősségben megtalálni szerepünket és helyünket, valamint kiaknázni azokat a rejtett lehetőségeket, amelyekkel a fejlesztésekben is eredményeket érhetünk el.

Hogyan, milyennek látod a mai magyar könyvtárügyet és benne az egyházi könyvtárak helyét, szerepét?

Az egyházi könyvtárak jogállása és tevékenységük fontosságának elismerése a kulturális javak megőrzésében és hozzáférésében jelentősen javult, működési feltételeik viszont nem változtak ezzel egyenes arányban. Az internet természetéből fakad, hogy ismereteink, tudásunk és az egész társadalom globalizálódik, ellenhatásként ugyanakkor felértékelődik a specifikus, egyedi kulturális emlékek elérhetősége, a ritkaságok értékeinek személyes meg tapasztalása. Az egyházi könyvtárak páratlan kincsei is felértékelődhetnek, ebben sokat segíthet többek között a kibontakozó múzeumpedagógia.

A rejtett javak láthatóságának növelése, a gyűjtemények feldolgozásának teljessé tétele, a digitalizálási programokban való közreműködés új lehetőségeket nyithatnak meg mind az intézmények, mind a felhasználók vagy a kutatók előtt. A felsőoktatási bibliotékák szerepe az informatikai eszközökkel történő kutatástámogatás irányába tolódott el, ez a

tendencia az egyházi könyvtárakra is hatással van. A kutatók eddig is sokat merítették az egyházi gyűjteményekből, ha viszont könnyebben elérhetik a tartalmat, akkor többet hasznosíthatnak az ott őrzött forrásokból. Hatékonyabban valósulhat meg mindez, ha közösen veszünk részt az adatbázisok fejlesztésében és építésében, ilyen reményt fűzök például a tervezett országos közös könyvtári platformhoz. Nagyon remélem, hogy az egyházi könyvtáraknak is helyük lesz a készülő közös rendszerben, az országosan és nemzetközileg is kiemelkedő jelentőségű együttműködésben. Mindez azt indokolja, hogy az egyházi könyvtáraknak és dolgozóiknak legyen lehetősége az informatikai korszerűsítésre és a folyamatos szakmai megújulásra, a továbbképzésekre, nem utolsósorban a mobilitási programokban való részvételre is.

Felmerülhet olyan országos szolgáltatási együttműködés kialakítása, ami a speciálisabb külföldi tartalom hazai hozzáférését célozza meg. Az országos prioritású tudományos adatbázisok beszerzése az elmúlt évek során intézményesült és szervezett keretekben folyik. E mellett viszont szükség volna a specifikusabb, kisebb szakterületeket érintő online szolgáltatásokra is, melyek kis létszámú kutatói közösségek munkáját segítik, többek között a vallástudományok ágazataiban. Ebben az egyházi könyvtárak is szerepet vállalhatnak.

Milyen hobbid, szabadidős elfoglaltságaid vannak?

Úszás, kertészkedés, színház, kiállítás, koncertlátogatás, énekes zsolozsmázás, unóakkal való foglalkozás.

Mit jelent számodra az olvasás? Melyek a legfontosabb, meghatározó olvasmány élményeid?

Az utóbbi húsz esztendőben főként idegen nyelvű szakirodalmat olvasok. Hogy pontosan mit, azt megjelent szakmai írásaim is tükrözik.

Publikációs lista: MTMT

Dudás Anikó

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészeti- és
Társadalomtudományi Kar Könyvtára